

FAKTA BEUM

Föreningen Besiktningsmän för utemiljö (BEUM) bildades 2009. Syftet är att äga och utveckla kravspecifikationen *Certifieringsregler besiktningsmän för utemiljö* i samarbete med certifieringsorganet SP Sitac. Branschorganisationer och intresseföreningar med god kompetens inom utemiljöområdet kan bli medlemmar.

Besiktningss- MANNEN

Är du säker på att du verkligen har fått den sten du har beställt och att markarbetena är rätt utförda?

– Ofta har beställaren inte tillräckliga kunskaper för att kunna bedöma om man fått ett likvärdigt material, säger Göran Andersson, en av ett fåtal besiktningssmän för utomhusmiljö i Sverige.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **JÖRGEN JOHANSSON**

I slutet av 90-talet försvann den utbildning vid SLU som försåg branschen med så kallade gröna besiktningssmän.

– Det skedde i samband med omorganisationen av SLU.

Under nästan tio år skedde ingen nyrekrytering och en brist uppstod en bit in på 2000-talet, säger besiktningssmannen Göran Andersson vid Trädgårdsanläggarna i Sverige, STAF.

Han är en av initiativtagarna till den nya certifieringen för besiktningssmän för utomhusmiljö som drevs igenom för sex år sedan i samarbete med certifieringsorganet SP Sitac. Samtidigt bildades Föreningen besiktningssmän för utemiljö, BEUM.

I dagsläget har ett dussin nya besiktningssmän certifierats.

– Vi siktade högre när vi startade. Runt 70 personer har gått våra kurser, men färre än förväntat går hela vägen och tar examen.

Certifieringen kräver godkänt i tre ämnen: entreprenadbesiktning, växt och mark samt natursten och markbetong.

– I examen ingår också en genomförd besiktning. För den som arbetar hos en beställare eller entreprenör är tillgång till besiktningssprojekt sällan ett problem. Däremot kan det vara svårt för konsulter. Då får vi ofta gå in med lite extra stöd.

JURIDIKEN LIGGER I KURSEN för entreprenadbesiktning.

– Den kan vara knivig. Samtidigt är den kursen viktigast om parterna inte kommer överens. Då gäller det att kunna precisera vem som bär ansvaret när arbetet inte är rätt utfört. Annars kan det sluta med väldigt stora kostnader. En leverantör som till exempel anser att de fackmannamässiga kraven inte går att uppfylla ska dokumentera det, det är inget som man kan hävda i efterhand. Ändå är det vanligt att man missar sådant.

Bristande kompetens och erfarenhet är den överlägset vanligaste orsaken till problem, understryker Göran Andersson.

– Man köper till exempel in material som man uppfattar likvärdigt, men som är av sämre kvalitet eller har icke önskvärda egenskaper. Ofta har beställaren inte tillräckliga kunskaper för att kunna bedöma om man har fått ett likvärdigt material, man kanske nöjer sig med att pressa priset en aning. Och om ingen ställer frågan, kanske man heller inte bryr sig om att berätta ...

Medvetet felaktiga eller vilseledande uppgifter är dock ovanliga.

– Det finns ett aktuellt fall med fusk på fakturan, det första som jag har stött på. Leverantören har uppgett att man levererat en viss granit, som man omöjligen haft tillgång till. Det har också konstaterats vid besiktningen. Ändå står den aktuella graniten på fakturan. Hur det gått till har man inte lyckats svara på.

Men hur parterna väljer att lösa "problemet" är inget som besiktningssmannen lägger sig i.

– Nej, vi konstaterar bara om arbetet är utfört enligt överenskommelsen.

En affärsmässig kompensation kan sluta med stora belopp. Göran Andersson tar ett exempel där beställningen var en kvadermur*, som blev en vanlig stenmur när jobbet var klart.

– I flera led hade man missat att läsa hela sista meningen. Där stod tydligt att det skulle vara en kvadermur. Jag åkte själv ut till platsen och läste högt för entreprenören som blev vit i ansiktet när beställaren förklarade för honom att det bara var att börja om. Det kostade entreprenören över 100 000 kronor.

ETT SÄTT ATT KOMMA TILL RÄTTA med allt för stora problem kan enligt Göran Andersson vara att släppa in besiktningssmannen tidigare, som ett slags rådgivare.

– Den som jobbar med designen har av naturliga skäl kanske inte alltid den djupaste materialkunskapen. Jag har varit med om att designern föreslagit trappsteg i ett mått som krävde tre steg för att klara höjdskillnaden. Genom att i stället använda standardmättet 15 x 30 kunde trappan byggas i två steg, 50 000 kronor billigare. En mycket nöjd beställare konstaterade samma sak.

Bristar i beräkningar av höjdskillnader är ett vanligt problem besiktningssmän ställs inför. Snålt tilltagna beräkningar gör att fallen blir för små. Då bildas vattenpölar som inte rinner undan.

– Det är tyvärr även vanligt bland landskapsingenjörer, man ser mer till designen än vad som är praktiskt möjligt.

Bilden av att brister är vanligare hos små beställare, som inte har samma juridiska uppbackning som till exempel en stor kommun, stämmer inte, enligt Göran Andersson.

– Nej, det här är en generell problematik. Små och stora beställare gör sig skyldiga till samma misstag. ■

*en kvadermur är utförd med genomgående horisontella skift, antingen som kallmur eller bruksmur.